

ERDELYI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

TARTALOM:

Károlyi Mihály: Építő munka helyett — frázisok

Kossuth Lajos, Vaida-Voivod Alexandru és Emile Zola az antiszemitizmusról

Ezer kiló feketeszest akartak autón Nagyváradról Aradra csempészni

Súlyos visszaélésekkel vádolják a prostituáltak az egyik aradi bordélyház tulajdonosát

Harminchárom válopert tárgyal le egy nap alatt az aradi törvényszék

Eredeti hollywoody cikkek és fényképek az Erdélyi Élet hasábjain stb. stb.

Arad

Arad, 1930
okt. 1.

ARA 20 LEI.

XIX. évf.
29. sz.

BCU Cluj / Central University Library, Cluj

Nem kell angol partiárut ügynöktől venni
féláron kap
angol ujdonságot

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-uca)

**WEISZ LIPÓT
FOTOSZALONJA**

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portrait és interieur fel-
vételek a legszebb kivite!ben esz-
közölte!nek.

**Házak vételét
és eladását közvetíti**

**Herzog
Sándor**

Str. Bratianu 15. (Weitzer-uca)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei,
nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Építő munka helyett — Irázisok

Az „Erdélyi Élet“ számára elmondotta
KÁROLYI MIHÁLY a magyar népköztársaság
 első elnöke

Károlyi Mihály, a magyar dolgozók ideálja, akinek nevét a magyar parasztok és a magyar nincstelenek reménykedve áhítattal ejtik ki, az Erdélyi Élet hasábjain számol be amerikai utjáról, az ottani magyarság helyzetéről.

Letagadhatatlan tény, hogy a világ nagy gazdasági, politikai és erkölcsi átalakuláson megy keresztül. A háború a legnagyobb történelmi cenzura volt. Nagyobb mint Róma bukása, Amerika felfedezése, vagy a francia forradalom, mert megnyitotta a szocializmus korszá-

kát. Könyveket és könyvtárakat irnak tele erről a kérdésről. Szociálisták és nem szociálisták megegyeznek abban, hogy átalakulásban vagyunk, de természetesen mások a célok és az elméletek. Még az olasz fassizmus is azzal dicsekszik, — ha nem is igaz — hogy új rend kialakulásán dolgozik. Csak Magyarország nem vesz mind erről tudomást. Magyarországon mindenről van szó, csak arról nem, hogyan kell az új világrend felé haladni és hogyan kell egy új Magyarországot megteremteni. Ahelyett, hogy ezt tenné: ellenkezőleg, a régi Magyarország visszaállításáról álmodoznak, sőt egész Turánig szeretnék Magyarországot visszafejleszteni. A szocialista evolúcióval nem is a ka-

Rögtön szépít a világhírű

MARGIT crem dr. Földes és Hehs

cégtulajdonosok:

Hehs örökösök

pitalizmust, de a rendi feudalizmust szegik szembe. Lovaggá ütnek és jogrend helyett talán még az isten-ítéleteket is vissza fogják állítani.

A háboru után Európát a köztársaságok felállítása jellemzi. De még ott is, ahol megmaradt a monarchia, a királyság tekintélye meggyengült. A walesi herceg kilép a teokratikus mitoszból és mindjobban igyekszik felvenni az angol dzsentri típusát, mert érzi, hogy a mai kor nem engedi meg, hogy különleges pompával éljen. Az olasz királyt alig lehet megtalálni Mussolini árnyékában. Magyarországon nincs király, de van trón és korona, — nincs tenger, de van tengernagyi uniformis — és van középkori atmoszféra és pompa s a kormányzó a film-királyok maskarádájával véteti körül magát.

Nemcsak e talmi udvartartást jellemzi az operettszerűség. Az operettszerűség végigvonul az egész Potemkin Magyarországon. Főpapok és mágánások mindjobban hangoztatják Istentől kapott hatalmukat. Méltóságos és kormányfőtanácsosi címekkel pótolják a v. b. t. t.-t. És dacára, hogy a trianoni béke entmilitarizálta az országot, soha annyi sarkantus és zsinóros tiszt nem lepte el a budapesti korzót, mint manapság. És minél nagyobb függésbe kerül az arisztokrácia a zsidó banktőkéől, annál jobban tombol az urhatnamság. Ez a hamis pompa és hamis tény iskolapéldája a Freud-féle inferioritási komplexumnak, mely látszatokkal akarja a nemlétező erőt elővarázsolni. A nagy pompa dacára Petőfinek van igaza:

BCU Cluj / *Ez az ország mégis árvaluj*
Mégis rongyos, mégis éhes
Közel áll az elveszéshez.

A kurzus a szentháboru jegyében rohant neki az októberi forradalomnak és még a legenyhébb liberális intézményeknek is. A helyzett háboru utáni sok bajával kedvezett neki. Valamennyi országnak, még a győzteseknek is, annyi belső gondja volt, hogy másra, mint a statusquo fentartására energiával nem rendelkezett. A nyugati államokat a háboru immoralitásai annyira elfásították, hogy a háboru utáni időszak égbekiáltó büneit észre sem vették. A tömegkinzásokat annyira megszokták a háboru alatt, hogy a Horthy-rendszer infámis programjai, bebörtönzése és herélései ellen a közvélemény alig-alig protestált.

Mikor a fehér terrornak sikerült minden ellentmondó hangot elnémítani, a demoralizálást még akkor is tovább folytatta. Ez a demoralizáció járványszerű volt, az összes osztályokat ellepte és ennek romboló hatását érezni ma Magyarországon. A keresztény kurzus renaissanceja a gyűlöletet hirdette. A papság nyakló nélkül támogatta a legantikeresztényibb rendszert. A legitimisták a kormányzóval élükön a legarcátlanabb módon elárulták a királyt, akit az országba csalogattak. A mágánások tulnyomó része, ha birtokuk az utódállamok területére esett, otthagya az országot. A zsidó bankárok a pogromokat finanszírozták. A Kossuth-pártot

üldözők Kossuth-szobrot emeltek. A középosztály zsoldos különítményekbe szegődött és a tiszti becsület nevében védtelen asszonyokat és férfiakat gyilkoltak. A parasztpárt vezérkara elárulta a föld népét. Az avantgárdista írók eladták a tollukat. Munkásvezérek, akiknek elvtársai ezreit dobták börtönbe és ölték meg, pár rongyos mandátum kedvéért leültek tárgyalni a proletárok gyilkosaival.

Az így megterhelt, mesterségesen lezüllesztett és demoralizált társadalom természetesen képtelen volt valamit is alkotani. Építőmunka helyett frázisokkal operált. Igen egy pár „hőst” lovaggá ütöttek azok közül a tisztek közül, akiket oly remekül ír meg a „Szibériai Garnizon”. Az ember hiába keres egy intézményt, amit ne kizárólag az uralmon levők érdekében csináltak volna s amely az ország lakóainak gazdasági vagy erkölcsi erejét növelné. Az a politikai és gazdasági helyzet, mely ma a maga iszonyatosságában tárul fel előttünk — mind ennek a következménye.

A magyar rendszer azt hirdeti, hogy minden bajnak a háboru az oka, az a háboru, melyet a magyar urí osztály hozsánnával üdvözölt. A történelem meghamisításával azt állítják, hogy az októbristák idézték elő Magyarország feldarabolását, pedig jól tudják, hogy ennek ép az ellenkezője az igaz. Egy másik nagy propagandájuk az, hogy mindent ráfognak Trianonra. Pedig nemcsak, hogy ők voltak azok, akik ezt a békeszerződést aláírták, de nekik köszönheti az ország a második Trianons is, mellyel megszegényítették a népet: az optáns-pör, nemzetirivmányát Mertynémcsak üres frázisok jellemzik a háboruutáni tiz esztendőt Magyarországon, hanem páratlan kalandorság is. Az optáns-pör „vivmánya” is kalandorokhoz méltó csalás.

Kossuth Lajos, Vaida-Voivod Alexandru és Emile Zola az antiszemizmusról

Írta: Ferenczy György

A gyászos emlékü borsai, bukovinai és mármaroszigeti események, a gyújtogatások, antiszemita kilengések után szélcsend állott be. Zelea Codreanu felmentették, a hírhedt antiszemita vezér elhagyta a fogházat és most tovább foly-

tatja káros és az ország érdekeit súlyosan sértő agitációját. A mostani nyugalom azonban csak a vihar előtti szélcsend és az antiszemitáktól veszélyeztetett területek felett újabb fellegek tornyosulnak. A borsai per főtárgyalására lázasan készülnek a rendbontó elemek és a közelmúltban Zelea Codreanu, aki mellékesen ügyvéd is, bejelentette, hogy Már-

maroszigetre költözik és onnan fogja tovább irányítani „nemzetmentő” tevékenységét. Ugy látszik a gyűlölet egészen megvakította ezeket a fiatal embereket, kik nem akarják belátni, hogy akciójuk helyrehozhatatlan károkat okoznak az országnak.

Három nyilatkozatot fűzök ebből az alkalomból egy csokorba. Három véleményt az antiszemitizmusról. Az első *Kossuth Lajosé*, a magyarság világhírű szabadsághőseé, aki 1883 augusztus 15-én Ujváry Lajoshoz, a Pesti Napló szerkesztőjéhez intézett levelében mondott lesújtó véleményt az antiszemitizmusról. A Turinból keltezett levelet alább közlöm:

„Én ember és ember között faj, nyelv, vallásfelekezet miatt sohasem tettem és nem is fogok tenni különbséget; az antiszemitikus agitációt, mint a XIX-ik század embere, szégyellem; mint magyar restellem; mint hazafi kárhoztatom; kárhoztatom már csak azért is, mert a fenforgó szociális és közgazdasági bajokra nézve a symptomákat okoknak tünteti fel s mintha a hazának jólétét akadályozó idegen érdekek szolgálatába állott volna a valódi okok felismerésétől s az orvoslát kutatásától és sürgetésétől a figyelmet eltereli; kárhoztatom azért is, mert gyakorlati célja egyáltalában nincs; lehetetlen a magyar józan észről annyi bornirságot felteni, miszerint csak egy ember is legyen az országban, aki hiszi, hogy az, amit emlígetnek: „az emancipáció eltörlése, vagy éppen a 6-700 ezer embernek az országból kiűzése” a XIX. században Európában lehetséges, még ha gondolat erkölcsi monstruosítás nem volna is; és kárhoztatom azért is, mert midőn afelett panaszkodnak, hogy a zsidók a társadalomban külön összetartó társadalmat képeznek a többi társadalmi osztályok megrontására: az izgatással ép azt eszközlik, hogy a zsidók még jobban összetartanak, mint minden nyomás a nyomottakat összetartásra ösztönzi, kényszeríti (a már annyiszor elcsépeelt ethikai s humanitárius tekintetek eszmerendjébe nincs is kedvem elkalandozni.)“

Ime így vélekedett 1883-ban Kossuth Lajos az antiszemitizmusról, amit mint a XIX. század embere szégyelt. Mit szóljunk akkor mi most a XX. században? Vagy talán mi tényleg több mint száz esztendővel kullogunk a művelt nyugat mögött?

Nem kevésbé érdektelen Emile Zola a nagy francia regényíró nyilatkozata az antiszemitizmusról. Az elmúlt évszázad utolsó éveiben, amikor elkeseredett küzdelem indult meg Franciaországban az ártatlanul elítélt Dreyfus kapitány perének revíziója érdekében és amikor ennek a mozgalomnak élére Emile Zola állott újra fellángolt a féktelen antiszemita izgatás. Az antiszemiták uton-utfélen, lapokban, gyűléseken

rágalmazták Franciaország legnagyobb íróját, mert érezték, hogy Zola óriási erkölcsi presztízisével a legveszedelmesebb ellenfél. A féktelen uszítás hatalmába kerítette a francia ifjúságot és napirenden voltak a tüntetések a nagy regényíró ellen és ilyenkor a lelketlen antiszemita agitátoroktól félrevezetett ifjúság tele torokkal kiállította:

— Le Zolával! Pfuj Zola! Vesszen a zsidó bérenc!

Ekkor írta meg híres röpiratát Emile Zola, amiben pálcát tör az antiszemitizmus felett. Ebből a röpiratból közlöm az örökké aktuális, gyönyörű részleteket:

„Hová mentek, ti fiatal emberek — mondja a többek között Zola — hova mentek ti diákok, akik csapatokban vonultok fel az uccákon, haragos és szenvedélyes tüntetéseket rendeztek, parancsoló szükségét érezve annak, hogy nyilvánosan hangot adjatok felháborodásotoknak? Talán valami hatalmi visszaélés ellen tiltakoztok, talán az igazságnak és igazságosságának valami megbántása égeti a ti friss lelketeket, amely még nem ismeri a politikai alkalmazkodás és a mindennapi élet csunya gyávaságait? Talán valami igazságtalanságot akartok jóvátenni és eleven fiatalságotok tiltakozását akarjátok abba a mérlegbe vetni, melynek csészéjét oly egyenlőtlenül terheli a világ szerencséinek és kitagadottjainak sorsai?”

Majd később ezeket mondja:

„Hogy az ifjúság annyira megfertőzött legyen, hogy minden tisztasága és természetes egyenlősége ellenére se ismerje ki magát az elfogadhatatlan tévedések közepette és hogy ne követeljen becsületes nappali világosságot egy tiszta ügynek, ez érthetetlen! Jól tudom, hogy az a néhány tüntető fiatal ember még nem teszi az egész ifjúságot és hogy száz csendháborító nagyobb lármát csinál, mint tízezer otthon dolgozó ifju.

— Hát vannak antiszemita fiatal emberek is? Hát vannak friss agyak, friss lelkek, melyek egyensúlyát már kikezdte az a bárgyu méreg? Milyen nyugtalanító szomorúság ez az elkövetkezendő XX-ik század küszöbén. Száz évvel az emberi jogok kinyilatkoztatása után, száz évvel a türelmesség és emancipáció fenséges kihirdetése után visszatérni a vallásháborúhoz, a leggyűlöletesebb és legeggyűgyűbb fanatizmushoz!”

Éles kritikát mond ezután a lelketlen bujtogatókról, akik meghuzódva a háttérben felelőtlenül megmérgezik az ifjúság lelkét, gyűlöletre tanítják őket és a romlásba kergetik a diákságot. Majd ezt az örökéletű történelmi dokumentumot — ami talán ma erre mifelénk aktuálisabb, mint amikor Zola írta — a következő sorokkal fejezi be:

„Ifjúság! Ifjúság! Gondolj a szenvedésekre, amelyeket atyáidnak kellett elviselniök a borzasztó

csapás alatt, melyekben győzniök kellett, hogy megszerezzék neked a szabadságot, melyet most élvezel. Adj hálát ezért atyáidnak és ne kövesd el azt a bűnt, hogy tapsolj a hazugságnak, hogy támogatód a brutális erőt, a fanatikusok türelmetlenségét és a becsvágyak tehetetlenségét."

... és ezt a két nyilatkozatot a világtörténelem, illetve a világirodalom két kimagasló, vezéregyénisége tette „a XIX. század szégyenéről: az antiszemitizmusról.“ De mit szóljunk akkor mi a XX-ik század derekán, amikor nálunk féktelenül tombolhat, büntetlenül pusztíthat az emberiségnek ez a rákfenéje?

... és amikor Borsa község zsidó lakosainak háza a tüzvész martaléka lett, amikor egymást érték a zsidóverések, templom gyújtogatások, Vaida Voivod Sándor a nemzeti-parasztpárti kormány belügyminisztere kihallgatáson fogadta az „*American Jewish Telegraphie Agency*“ tudosítóját és a hatalmas amerikai távirati ügynökség munkatársa előtt a következő nem mindennapi nyilatkozatot tette a romániai antiszemitizmusról:

— Az antiszemitizmus mindig szerves összefüggésben van — mondotta a belügyminiszter — az ország gazdasági helyzetével és mindig a gazdasági válságok idején szokott fellángolni az antiszemita agitáció. Épen azért a külföldi zsidók akkor tennének nagy szolgálatot romániai hitsorsosaiknak, ha hozzásegítenék Romániát, hogy külföldi kölcsönt kapjon és ezáltal indirekt uton hozzájárulnának a romániai zsidók biztonságának biztosításához.

Minden esetre érdekes okoskodás. Ha a külföldi zsidók adnak pénzt, akkor filozsemiták vagyunk, ha nem adnak pénzt, akkor hajrá hopp; rajta: betörjük az ablakokat Kolozsváron, felgyújtjuk Borsát és Bukovinában kihajigáljuk a zsidókat a vonatból.

... és ezeket Vaida Voivod Sándor belügyminiszter jelentette ki az amerikai ujságíró előtt. Vannak nyilatkozatok, amelyekhez nem kell kommentár. A belügyminiszter nyilatkozata ezek közzé tartozik. De le kell szögezni azt is, hogy Lossuth Lajos és Emile Zola nyilatkozatai sem szorulnak kommentárra. Ezek még most is élő igazságok, amikhez senki sem fűzhet egyetlen egy szó megjegyzést sem.

Feltűnően olcsón fest, vegyileg tisztít

„I g i e n a“

mindenféle férfi-, női- és gyermekruhákat egészben, minden szétbontás nélkül.

Gyár: József főh.-ut 12. - Üzlet: Forray és Rákóczi-u. sarok

Ezer kiló feketeszest akartak autón Nagyváradról Aradra csempészni.

Detekituregénybe illő izgalmas hajsza után fogták el a csempészautót az aradi országúton — Nyolcszáz ezer lej a bírság, csak még nem tudni ki fizeti meg — Egy nem létező aradi cég címére küldték a feketeszest — Taranu Victor nyilatkozik a csempészésről — Keresik a rejtélyes küldemény feladóját

Nyílt titok az, hogy az ország nyugati határán hónapok óta folyik a feketeszest csempészés és több titkos ilyen szeszfőzde működik. A csempészek hatalmas összegeket keresnek a feketeszestben és ezáltal felbecsülhetetlen károkat okoznak a becsületesen dolgozó és a törvényeket mindenben respektáló szeszgyáraknak és szeszkereskedőknek. Hiába léptették életbe a hatóságok a legszigorubb rendszabályokat, hiába a szesz törvény drákói intézkedései, a feketeszest csempészése vigan folyik tovább és annak csempészeit valamint a titkos szeszgyárakat mind a mai napig nem sikerült leleplezni.

Néhány nappal ezelőtt az egyik erdélyi lapban egy rövid kis hír látott napvilágot. A hírek között eldugva jelent meg a következő néhány sor:

— **Nagyváradon ismét feketeszest csempészeket fogtak.** Bucurestiből jelentik, a pénzügyminisztérium hivatalos jelentést adott ki, amelyben közli, hogy Nagyváradon ismét feketeszest csempészeket fogtak a hatóságok. Megállapítást nyert — mondja a közlemény — hogy a csempészek állandóan nagyobb mennyiségű feketeszest csempészték Nagyváradról Aradra. A feketeszest csempészek nevét azonban elfelejtették megemlíteni a hivatalos jelentésben.

Tekintettel arra, hogy ez az eldugott kis hír nem mindennapi eseményről számol be, ami közelebbről érdekel bennünket, a feketeszest csempészés részleteinek kiderítése céljából magánnyomozást indítottunk, amelynek eredményeként az „Erdélyi Élet“ most szenzációs részletekkel lép a nyilvánosság elé:

Bizalmas feljelentés

Néhány nappal ezelőtt a nagyváradai pénzügyigazgatósághoz bizalmas feljelentés érkezett, amely közli a hatóságokkal, hogy az egyik szállító cég autóján nagy mennyiségű feketeszest akarnak Nagyváradról Aradra csempészni. A pénzügyigazgatóságon érthető izgalmat keltett a hír, mert hónapok óta hiábavaló volt minden szigorú rendszabály, hiábavalók voltak a napról-napra életbeléptetett drákói intézkedések, a feketeszest csempészeket, kik súlyosan megkárosították az államot, nem sikerült leleplezni. A váratlanul

érkezett bizalmas feljelentéstől sokat vártak a nagyváradi pénzügyigazgatóságon és azt remélték, hogy most végre sikerülni fog leleplezni azt a kiterjedt társaságot, amelyik már hónapok óta foglalkozik a feketeszesz gyártásával és annak csempészésével, miáltal már igen sok kellemetlen órát okoztak a hatóságoknak.

A feljelentés pontosan megjelölte azt, hogy a feketeszeszt Hász aradi szállító nagyváradi irodájából irányították Aradra és az autó már készen áll az indulásra.

Izgalmas hajszja az automobil után

A pénzügyigazgatóság emberei azonnal akcióba léptek és felkeresték a szállító cég irodáját.

— Hol van az az autó — kérdezték a tisztviselőktől — amelyiket Aradra irányítottak?

— Néhány percel ezelőtt elindult Arad felé — hangzott a válasz.

A pénzügyi tisztviselők erre elsiettek anélkül, hogy a csodálkozó tisztviselőknek bárminemű felvilágosítást adtak volna. Hirtelen autóba ültek és elindultak ők is Arad felé...

Detektivrengénybe illő izgalmas hajszja következett. Ahogy kiértek a városból azonnal kiadták az utasítást a soffőrnek:

— Hajtson gyorsan ahogy csak tud.

... és az autó szédületes gyorsasággal száguldott végig az országúton. Egymás után falta a kilométereket a hatalmas turakocsi, amelynek utasai izgatottan figyelték az előttük távolba nyúló országutat, hogy mikor tűnik fel a távolban a keresett teherautó.

A csempészett feketeeszest szállító kamionnak azonban meglehetősen nagy előnye volt.

Már Nagyszalontát is elhagyták a szédületes gyorsasággal száguldó autóval a fiskus emberei, amikor végre feltűnt a távoli horizonton egy teherautó.

— Gyorsan, gyorsan — adta ki a parancsot a soffőr mellett ülő finansztisztviselő — ott megy az autó, amit utol kell érünk.

A távolság egyre fogyott és néhány perc múlva már utolérték a teherautót. A soffőr előzött, majd hirtelen fékezett és a pénzügyi tisztviselők egymásután ugrottak ki a gépkocsiból.

— Stai (állj) — kiállították a teherautó soffőrje felé, aki a felszólításra szintén azonnal fékezett.

A pénzügyi tisztviselők először igazolták magukat, majd átvizsgálták az autót, amelyen hatalmas ládák voltak. Az események ezután gyorsan követték egymást. Felbontották az egyik ládát, amiben egy nagy bádogedényt találtak és az edényben feketeszesz volt. A találékony csempészek úgy akarták kijátszani az ellenőrző hatóságok éberségét, hogy nem hordókból vagy demizsonokban szállították a feketeszeszt, hanem ládába csomagolt bádogedényeket használtak fel erre a célra, ami ed-

dig nagyszerűen bevált, mert senki sem gondolta azt, hogy az autón felrakott ládák mélyén szesz húzódik meg.

A teherautót természetesen azonnal visszairányították Nagyváradra, ahol elsőnek a soffört hallgatták ki. Ez nem tudott semmit sem mondani.

— Fogalmam sem volt arról, — mondotta jegyzőkönyvbe — hogy mi van a ládákban. Nekem azt az utasítást adták, hogy vigyem Aradra egyebet mondani nem tudok.

Átvizsgálták a szállítmányt és megállapították, hogy ezer liter feketeszest akartak Aradra csempészni, aminek mintegy 100.000 lej az értéke. Kihalgatták a szállító-cég tulajdonosát és tisztviselőit is, de ők sem tudtak semmi érdeklegest mondani.

Hász szállító azt állította, hogy megjelent a nagyváradi irodájában egy magát Lányi ügynöknek nevező fiatalember és azt a megbízást adta neki, hogy ezeket a ládákat *szállítsa Aradra a Kemény I. Fiai cég címére*. Azzal védekezett Hász, hogy neki annál inkább nem lehetett gyanus a küldemény, mert ládák voltak, már pedig arra igazán nem gondolhatott, hogy a ládákban szesz van.

A nem létező aradi címzett

A vizsgálat eddigi adatairól azonnal telefonon értesítettek az aradi pénzügyigazgatóságot és kérték, hogy hallgassák ki a címzett Kemény I. és Fiai cég tulajdonosait. Aradról hamar megérkezett a válasz, ami újabb szenzációt eredményezett és újabb probléma elé állította a vizsgálatot vezető hatóságokat.

Az aradi pénzügyigazgatóság jelentette, hogy a címzett ismeretlen, mert *Kemény I. Fia cég nem létezik Aradon*.

Erre újból kihallgatták Hász szállítót, aki azonban ekkor sem tudott mást mondani, mint amit első kihallgatása során diktált jegyzőkönyvbe. Sem a feladót, sem a címzetett nem ismeri — mondotta és fogalma sem volt arról, hogy mit tartalmaz a küldemény.

800.000 lej bírság amit még nem tudni ki fizet

A vizsgálatot vezető nagyváradi pénzügyigazgatóság részletes jegyzőkönyvet vett fel a szenzációs leleplezett csempészésről és a törvény értelmében, ami nyolcszoros bírságot szab meg a feketeszest csempészésnél, 800.000 lej bírságot állapítottak meg. Egyelőre azonban ez a bírság még illuzoris, mert nem tudni, hogy ki fogja megfizetni.

Ezzel egyidejűleg pedig széleskörű nyomozás indult meg a csempészek kézrekerítése érdekében.

Taranu vezérinspektor nyilatkozata

Felkerestük Taranu Victor vezérinspektort, a bánáti kormányzás pénzügyi osztályának vezetőjét, akinek kerületéhez tartozik Nagyvárad is. Taranu vezérinspektor, akinek

tudomására hoztuk mindazokat, amit eddig megtudtunk a szenzációs feketeszesz csempészésről a következő nyilatkozatot tette az „Erdélyi Élet“ részére:

— Minden tekintetben megfelel a valóságnak az amit ön most itt nekem elmondott. Tényleg 100.000 lej értékű feketeszest foglaltak le a nagyváradi pénzügyigazgatóság emberei, amint azt Hász szállító cég egyik autóján Aradra akartak csempészni. A szállító azt állítja, hogy neki nem volt tudomása arról, hogy mit tartalmazott a küldemény.

— A többi most a vizsgálat van hivatva megállapítani. A pénzügyigazgatóság a napokban megteszi a rendőrségen is a feljelentést és a bűnvádi eljárás is megindul a csempészek ellen, kiknek kézrekerítése a bűnyogi hatóságoknak lesz a feladata.

— Mindenesetre érdekes a csempészek újabb trükkje. amivel félre akarták vezetni a hatóságokat. Eddig ugyanis nem is gondoltunk arra, hogy ládákban csempészik a feketeszest és ki tudja mennyit sikerül ezen a módon már eddig is minden feltűnés nélkül szállítani.

— A hatóságok mindent el fognak követni, hogy kézrekerítsék a csempészeket, akikkel szemben a legszigorubb rendszabályokat fogják alkalmazni.

Kerestük Hász szállítót is, hogy az „andiatum et alia pars“ elv alapján őt is meghallgassuk. Hász szállító azonban nem tartózkodott Aradon és így őt nem tudtuk meghallgatni.

A nagyarányú feketeszesz csempészés ügyében — amelynek részleteit az Erdélyi É'thöz az elsőnek nyilvánosságra — a legnagyobb körültekintéssel folyik a vizsgálat és még szenzációs fejleményekre van kilátás.

(— enczy)

— **Felhívás! Az Aradi Központi Takarékpénztár** betétese által megválasztott bizottság ez uton hozza tudomására az érdekelteknek, hogy az intézet igazgatóságával lefolytatott tárgyalásainak eredményeképen a hitelezők követelésének minimálisan 80 százalékát sikerült biztosítani. Az egyezség feltétele az, hogy a betétesek valamennyien elfogadják az intézet ajánlatát és ezáltal bíróságon kívüli, költségmentes lebonyolítást tesznek lehetővé. A bizottság azt tekinti feladatának, hogy a betéteseknek a legnagyobb előnyöket biztosítsa és őket lehetőség szerint minden károsodástól megóvja. Ez irányban nemcsak a bizottságban, de az igazgatóságban is megvan a legnagyobb jóindulat és a legjobb szándéku törekvés. Minél előbb jön létre az egész vonalon egyezség, annál hamarabb jutnak pénzhez a betétesek. Ezen szempontokból kiindulva, a betétes bizottság nyomatékosan és mindenkinek saját jól felfogott érdekében felkéri a betéteseket, hogy az Aradi Központi Takarékpénztárban késedelem nélkül betéti könyvecskéikkel megjelenni, az egyezségi nyilatkozatot aláírni és ezáltal a legrövidebb időn belül eszközzendő lebonyolítást lehetővé tenni sziveskedjenek.

Az aradi vizsgálóbíró megszüntette az eljárást a biztosítási csalással vádolt Gálló pankotai nagykereskedő ellen; a tábla fenntartotta a vádat

Október 17-én dönt a semmisítőszék végső fokon a nagy port felvert ügyben

Három esztendeje már annak, hogy hatalmas tüzvész keletkezett Pankotán és a lángok elpusztították ifj. Gálló János nagykereskedő raktárát. A tűz után az egész Bánátban ismert nagykereskedő ellen bűnügyi vizsgálatot indítottak, melynek eredményeként Gállót letartóztatták és vizsgálati fogságba helyezték az

aradi ügyészség fogházában. Az volt ellene a vád, hogy ő gyújtotta fel ötmillió lej értékű raktárát, hogy a biztosítási kártérítéshez hozzájuthasson. A nagykereskedő letartóztatása nagy szenzációt keltett és annak idején a lapok hatalmas cikkekben számoltak be a nem mindennapi eseményről. Hetekig ült vizsgálati fogságban Gálló, míg végül sikerült magát tisztáznia a vádak alól. A vizsgálóbíró annak idején széleskörű vizsgálatot folytatott le, a tanuknak egész tömegét hallgatták ki, amelynek eredményeként Gálló szabadlábra került, beszüntették ellene az eljárást és az aradi ügyészség kiadta neki az ártatlansági bizonyítványt.

Gálló miután megkapta az ártatlansági bizonyítványt a biztosító intézetekhez fordult és kérte a kárigényének kielégítését. A raktár ugyanis a Lloydul Román biztosító intézetnél volt 5 millió lejre biztosítva és a temesvári biztosító a sokmilliós biztosítást megosztotta a Fonciera, Steaua României és a Franco Romana biztosítókkal.

A biztosító a sok gyanus körülményre való hivatkozással a kárigény kielégítését megtagadta, mire megindult a polgári per a kár megtérítése miatt.

Az elmúlt év végén azonban váratlan fordulat állott be ebben az ügyben. *Dr. Nagy* Hugo temesvári ügyvéd a biztosító intézet nevében újabb bűnvádi feljelentést tett Gálló ellen és több tanura hivatkozva kérte az eljárás megindítását Gálló ellen biztosítási csalás büntette miatt.

A feljelentés után megindult a vizsgálat. *Dr. Herb* Jón vizsgálóbíró rengeteg tanut hallgatott ki. Kihallgatták *Kohn* Vilmost Gálló egyik régi alkalmazottját, aki igen súlyosan terhelő vallomást tett. Terjedelmes írásbeli vallomásában Gállót igen súlyos bűncselekmények elkövetésével vádolta és számos olyan gyanus körülményt sorakoztatott fel, amelyek mind arra engedtek következtetni, hogy Gálló órápokon keresztül készült raktárának felgyújtására és a biztosítást is csak azért kötötte, hogy így rendezze zilált pénzügyi viszonyait.

Hosszas vizsgálat után a vizsgálóbíró ismét megszüntette az eljárást ifj. Gálló ellen, mert nem látott elegendő bizonyítékot fennforogni a bűnössége mellett.

A vizsgálóbíró határozatával az akták felkerültek a temesvári táblához ahol *Niculescu* táblai ügyész megfelebbezte a vizsgálóbíró határozatát és kérte a vád fenntartását Gálló ellen. A tábla az ügyész felebbezését magáévá tette és fenntartotta a vádat.

A táblai határozat ellen Gálló védője felebbezéssel élt és az akták felkerültek a Semmitószékhez, ahol október 17-én foglalkoznak a táblai határozat ellen beadott felebbezéssel és akkor dől el végső fokon, hogy megszüntetik e az eljárást Gálló ellen, vagy főtárgyalásra kerül az aradi törvényszék előtt ez a három év óta huzodó nagyarányu bűnügy. (M. C.)

Film Élet

A maszkirozás művészete

Írta: Gertrud Wiethake-Müller

Copyright by Erdélyi Élet and
Paramoun Publix Corporation
New-York.

A hollywoodi szótárban az „all right“-en kívül még igen sok szó fordul elő, azt azonban, hogy „lehetetlen“ nem ismerik. Ha a rendező másnap reggel 9 órára megrendeli a Vezuvot kitörésének teljes erejében, akkor feltétlenül bizonyos,

hogy fél 9 órakor már ott áll készen „felépítve“ a Vezuv és kékes füstfelhő gomolyog a műterem mesterségesen lehűtött levegőjében. Minden filmalkalmazott a kifutótól egészen az osztályvezetőig hozzászokott ahoz, hogy a legnehezebb feladatok előtt se gondolkozzon, hanem azt minden körülmények között végrehajtsa.

Mert a maszkirozás művészete szintén sulyos feladatok elé állítja annak mestereit amit könnyű elgondolni, ha arra a sok rokkó, kínai és indián filmre gondolunk, amelyek minden évben megvilágítják ezt a különös világot.

Jim Collins a Paramount hollywoodi műtermének első sminkmestere számtalan sulyos feladatot oldott már meg, de a legnagyobb nehézségekkel sem lehet összehasonlítani azt az utasítást, amikor közölték vele, hogy másnapra 700 statisztát készítsen elő Ludwig Berger's híres filmjének a „Csavargókirály“ felvételeire. A statiszták a legkülönböző típusokat személyesítették meg. Csavargók és udvaroncok, koldusok és milliárdosok, tolvajok és barátok, udvari bolondok és muzsikuskok vonultak fel és minden egyes statisztát teljesen egyénileg kellett kimaszkirozni, hogy karakterizálja azt a társadalmi osztályt, amit megszemélyesít. Mind-

ezekhez hozzá még a film színes volt és ez még teljesen új és ismeretlen terén volt Jim Collinsnak. A színeket egészen új alapokra kellett fektetni. A radikális változtatásokat egy éjszakán át kellett végrehajtani. Színeket keverni és azokat ha a fénypróbanál nem felelnek meg, újra elhajtani. És ezekhez még ha hozzászámítjuk, hogy a „Csavargókirály“ 1463-ban játszódik le, amikor úgy a férfiak, mint a nők hosszú haját hordottak. Honnan vegyen elő hirtelen 500 parókát, mert még Hollywoodban a legexcentrikusabb dolgok hazájában sem fordul elő, hogy 500 statisztá hosszú hajjal álljon a felvevőgép elé? És Collins ezt a feladatot is fényesen megoldotta. Reggel ott állott a melroban az ötszáz pompásan előkészített, hosszú hajú, ragyogóan maszkírozott statisztá.

Más alkalommal a Portugál Kelet-Afrikában készítettek felvételt, ahol a hőmérő árnyékban 42 fok Celsiust mutatott. Collins száz négyet kellett maszkírozozon, a nagy melegben azonban a ragasztószerek elolvadtak és nem lehetett dolgozni velük.

...és mégis amikor a rendező harsány hangon kiáltozni kezdett:

— Achtung! Aufnahme! (Figyelem! Felvétel!) az afrikai négereknek maszkírozott statiszták készen állottak a lencse előtt. Hogy aztán később milyen uton távolították el az arcról a maszkot és az milyen fájdalmakat okozott a szegény statisztáknak, arról jobb nem beszélni.

Egy másik film felvételeinél az egész társaság a Sacramento folyó környékén ütötte fel sátorfáját. A fimtársaság 300 hegyilakót alkalmazott, akiket nagy autobuszokon szállítottak a felvételek színhelyére.

— Jim! Itt vannak ezek az emberek — mondotta a rendező — Két óra alatt maszkírozza ki őket aranyásóknak. A film az 1849-iki aranylázadás idejében játszódik le. Két óra múlva megkezdődnek a felvételek.

...és Collins azonnal hozzáfogott a munkához. Gombamódra nőttek ki a szebbnél, szebb, dus szakállak a hegyilakók arcán. Amikor készen voltak az alkalmi statiszták asszonyai, kik elkísérték férjeiket a kirándulásra, hisztériás nevetésbe törtek ki látva teljesen elváltoztatott embereiket.

A megállapított időre minden készen volt. A rendező sorba állította a kimaszkírozott hegyilakókat és alaposan szemügyre vette őket. Egyszer csak feltűnt neki, hogy az egyiknek szokatlanul hosszú a szakála és a maszk nem jó, mert a szakáll nem kelti a természetes szakáll benyomását.

— Fzt nevezi Collins szakállnak — kiabálta és egy hatalmas rántással le akarta tépni a masszkot. Ekkor azonban váratlan dolog történt. A hegyilakó fájdalmasan felordított.

A szakáll valódi volt.

— **U. Éghy Ghyssa** új. Ortutay-palotai modern műterme elkészült, torna- és művészi tánc-kurzusait okt. 1-én megkezdí gyerekek, nagy lányok, asszonyok, tisztviselők részére.

Sulyos visszaélésekkel vádolják a prostituáltak az egyik aradi bordélyház tulajdonosát

Hogyan játszotta ki a rendőrséget és fosztogatta hónapokon keresztül a szerencsétlen páriákat? — 8000 Lei egy Ivette selyem ruháért — Jogtalan levonások adó címén

Az „Erdélyi Élet“ legutóbbi számában egy szerény, szerencsétlen prostituált nő levelét közölte, amelyben rámutatott arra, hogyan zsákmányolják ki a bordélyháztulajdonosok a karmaik közé került nyomoruságos sorsu páriákat és

bevilágított az emberhusmészárszékek dzsungeljébe. A levél írója a többek között azt panaszolta, hogy a Vas-fürdő címet viselő bordélyház tulajdonosa Braun József 10.000.— lejtes bevétele után 400 lejt vont le a leánytól adó címen és feltette azt a kérdést, hogy „ha reánk adót rónak ki, akkor miért nem az adóhivatalból roják ki és miért egy bordélyház és vajjon ő tényleg befizette-e az adóhivatalba azokat az ezreket, amiket így tőlünk levont?“

A prostituált nő levelében felhozott panaszok ügyében a pénzügyigazgatósághoz fordultunk, ahol megkérdeztük Caba Gyula pénzügyigazgatót, hogy joga van-e a bordélyháztulajdonosnak adólevonásokat eszközölni. A pénzügyigazgató kijelentette, hogy a bordélyháztulajdonosok maguk fizetik az adót tekintélyes jövedelmeikből, a prostituált lányok nem tartoznak adót fizetni.

A pénzügyigazgató kijelentései szerint tehát a Vas-fürdő tulajdonosa jogtalanul eszközölte a levélben említett levonásokat és az adóhivatalnál megállapítottuk, hogy ezeket az összegeket nem fizette be az állami kasszába, tehát azt jogtalanul tartotta meg magának.

Az elmúlt héten újabb panaszos jelentkezett szerkesztőségünkben. Egy másik prostituált nő, aki ugyancsak Braun József üzletében volt alkalmazásban, adta elő sulyos panaszát, amit bizonyítékokkal is alátámasztott. Köztudomású, hogy az elmúlt esztendőben a rendőrség szigorú ellenőrzés alá vonta a bordélyháztulajdonosoknak a leányokkal való elszámolásait és kötelezte őket, hogy a leányok keresetét készpénzben, minden levonás nélkül adja ki és megtiltotta a tulajdonosoknak, hogy ők közvetítsék a prostituáltak bevásárlásait. A félhivonként megejtendő elszámolások azóta egy rendőrtiszt ellenőrzése mellett történtek és ilyenkor a tulajdonos ki kellett adja a leányok keresetét. A rendőrség ellenőrzését, mint most kiderült, a bordélyháztulajdonos ki játszotta. Amikor ugyanis a rendőrtiszt elment, akkor kényszerítette a lányokat, hogy a pénzt adják vissza és min-

dent amire nekik szükségük volt, ő vásárolta be. Amelyik nő ennek ellenszegült, azt rövid uton kitette az üzletből. A szerkesztőségünknel panaszt tevő nő kimutatta, hogy az elmúlt 6 hónap alatt dacára annak, hogy 130.000 lejt szolgáltatott be a tulajdonosnak és ennek felét 65.000 lejt ki kellett volna neki fizesse, mindössze 2100 lejt kapott készpénzben, míg a többi a „főnök ur“ elszámolta a különböző bevásárlások címén és a többek között egy Ivette selyemből készült „estélyi ruháért“ 8000 lejt számított fel. Azt sem engedte meg, hogy a szegény leányok szobájukban élelmiszert tartsanak, hogy reggel, ha megéheztek ehessenek.

— Ha valaki éhes, akkor egyen nálam — mondotta és egy szelet hidegsültért, ami még 10 deka sem volt 50 lejt számított fel.

Számos ilyen és ehhez hasonló visszaélésekről érkeznek egymás után a panaszok, amik mind csak azt bizonyítják, hogy végre már elérkezett az ideje annak, hogy ezeket a büntényeket elseperjék a föld színéről.

Mucius Scaevola

Harminchárom válóper tárgyalt le egy nap az aradi törvényszék

A parasztokra is rájött az „uri betegség“ — „Csak ne kelljen fizetni“
A nehéz esetek — Az eljövendő ktiensek
— 120-150 válóper havonta

Hatalmas aktacsomó fekszik a bírák előtt. Harminchárom doszár. Harminchárom ügyet tárgyalnak le egy délelőtt és valamennyi válóper.

Gyorsan megy minden. Egyik ügy után következik a másik, egyik ítéletet, határozatot követi a másik és a harmadik...

— A törvény nevében — mondja az elnök

— a bíróság a következő ítéletet hozta...

... és azután néhány szóban ismerteti a felek által várva-várt határozatot.

Itt nincsenek nagy viták. Nincsenek órákig, napokig tartó tárgyalások. Nem vonulnak fel a tanúk, nem mérkőzik a védő az ügyésszel. Szépen, simán megy minden, mert a legtöbb válóper közös megegyezésen nyugszik és így a szemben álló két fél nem emel kifogásokat.

Csak egy kicsit szét kell nézni a törvényszékeken és könnyű megállapítani, hogy az utóbbi hónapokban valósgal erőtt vett az embereken a válási láz.

Ha a férj és a feleség nem értik meg egymást, nem szenvednek végig egymás oldalán egy egész életet, mint azt régebben tették dédszüleink; hanem egész egyszerűen kimondják:

— Válunk.

... és már szaladnak is az ügyvédhez.

Mint ahogy volt a pénzkonjungtura, volt tőzsdekonjungtura, épen úgy *most a válópereknek van a konjungturája*. Soha ennyi válópörös hölgy nem kopogtatott a törvényszék aijtaján.

Átlag havonta 120-150 válópert tárgyal az aradi törvényszék.

Szombaton szokott lenni a válóperek napja és a legutóbb például 33 válópert tárgyal az aradi törvényszék I. szekciója.

Erdekes, hogy az utóbbi időben feltűnően sok a *paraszt válóperek* száma. Eddig csak a városokban volt szokás válópert indítani, most azonban a falusiak is megkapták ezt „*az uri-betegséget*“ és nyakra-főre adják be ők is a válókereseteket.

Nem ritka eset, hogy *egy-két havi házaselet után következik a válás*. A legény elveszi a leányzót, hazaviszi a házába. Közben azonban e menyecske rájön arra, hogy nem nekivaló embert kapott. Goromba, részeges, kötekedő; nem tudja eltartani feleséget. Mind egy-egy ok arra, hogy az *aligmenyecske felpakoljon és visszamenjen az anyjához ismét leánynak*.

Közben megindítja a válópert és a férj rendszerint kijelenti a tárgyaláson:

— Én visszavenném az asszonyt, de ő nem akar jönni. Ha válni akar nem bánom, de nem fizetek egy bani költséget sem.

Általában a legtöbb válópernél az a fél, aki ellen benyújtják a keresetet, *inkább beleegyezik a válásba* csak ne kelljen fizetnie.

Ezek a könnyebb esetek.

Nem ritka azonban az sem, amikor valóságos késhegyre-menő élet-halál harcot folytat a két szemben álló fél. A paragrafusokkal körülövezett fedezékekből intézik egymás ellen a legrafináltabb támadásokat és valósággal kéjelegnek abban a tudatban, hogy most ismét sikerült néhány héttel, vagy hónappal kitolni az ügyet.

Fenn hallottam a törvényszékeken a tárgyalás után egy válófélben levő férjtől, akinek felesége férjhez szeretne menni, a következő megjegyzést:

— Na, megint idegsokban fog fetrengeni önagysága. De nem bánom, ha akármit is csinál, mert elhuzom, ha kell itéletnapig is az egészet, csak hogy mérgeződjön. Nekem nem sürgős.

Egy asszony pedig a folyosón állandóan azt hangoztatta:

— Ha már nem lehet az enyém, ne legyen másé sem. Én ugysem akarok férjhez menni, ne nőszüljön meg ő sem.

Az egyik ügyvédtől hallottam, hogy *egy ismert aradi házaspár karonfogva jött a tárgyalásra*. Kedélyesen ültek le egymással szemben és amíg a bíróság visszavonult tanácskozni, a *még* férj előzékenyen pattintotta felesége elé

ezüst cigarettatárcáját és Abdulla cigarettával kínálta meg az asszonyt. Amikor pedig a törvényszék kimondotta a válást, mindketten megköszönték „a bíró urak előzékenységét“ és együtt távoztak. Délben pedig a most már volt férjet és feleséget együtt lehetett látni a Fehérkereszt-étteremben ebédelni.

A harmincharmadik válóper letárgyalása után két ügyvéddel együtt távoztam a törvényszékről. A korzón mentünk végig, amikor két felvirágozott kocsisossal is találkoztunk. Két mindenre elszánt, esküvőre kész ifjú pár hajtatott arra, a násznép kíséretében. Az egyik ügyvéd ironikus mosollyal arcán nézte őket és amikor elmentek megszólalt:

— *Itt mennek eljövendő klienseim...* (Fegyőr.)

Az Erdélyi Élet cikke következtében felfüggesztették állásából Iliescu pénzügyi főtisztviselőt, aki meg akarta zsarolni Nagy Károly temesvári szalaggyárost

Néhány héttel ezelőtt feltűnéstkeltő cikk keretében leplezte le az Erdélyi Élet a temesvári pénzügyigazgatóság *Iliescu* nevű főtisztviselőjét, aki detektívregénybe illő körülmények között 150.000 lejjel meg akarta zsarolni Nagy Károly tekintélyes temesvári szalaggyárost. A zsarolási manőverről írott tudósításunk érthető feltűnést keltett Temesváron, ahol eddig csak suttogva beszéltek azokról a visszaélésekről, amelyeket ez a magas állású tisztviselő elkövetett. Miként jelentettük a zsarolási kísérlet leleplezése után Iliescu ellen megindult az eljárás és azonnal átkísérték a Regátba. A zsaroló tisztviselőnek azonban úgy látszik kitűnő összeköttetései vannak Bucurestiben, mert néhány hét múlva visszakerült a Bánátba és Lugosra osztották be szolgálattételre. A zsarolás miatt folyt ellene az eljárás, a bűncselekmény elkövetése minden kétséget kizáróan bizonyítást nyert és Iliescu controlor Lugoson ellenőrizte, hogy az adófizető polgárok eleget tettek-e állampolgári kötelezettségeiknek.

Az „Erdélyi-Élet“ cikke azonban — mint most értesülünk — végre megtette a szükséges hatást. A pénzügyminiszteriumban lapunk tudósítása alapján a legszigorubb vizsgálatot rendelték el, amelynek eredményeként végre felfüggesztették állásától a zsaroló pénzügyi főtisztviselőt, aki ellen most már a legrövidebb időn belül le fogják folytatni a vizsgálatot.

(—enczy.)

Jubileum az Iparos Otthonban

Aradi írók szerzői estje

Három esztendeje annak, hogy az aradi Iparos Otthon kulturbi-zottsága megkezdte működését és a szezonban vasárnapról-vasárnapra művészestélyeket, színházi előadásokat rendezett. Csöndben dolgoztak a magyar kultura

ébredésének érdekében és fáradhatatlan munkásságuk eredményeként októberben elérkeznek az első jelentőségteljes jubileumhoz: a századik előadáshoz.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni annak a kulturmunkának jelentőségét amit 3 év alatt kifejtettek az Iparos Otthon agilis vezetői: *Reinhardt* Gyula elnökkel, *Bakács* titkárral és *Bodnár* József főrendezővel az élén és a felmutatott eredményért minden elismerést megérdemelnek.

A közelgő szezonra szintén érdekes és dicséretes programot dolgoztak ki és nem lesz érdektelen, ha alább leközljük az október—november—december hónapok kulturprogramját.

A szezon megnyitó előadása október 5-én lesz, amikor az Iparos Otthon műkedvelői Guhy-Rákosi 3 felvonásos vígjátékát a „*Tartalékos férj*“-et mutatják be.

A szezon egyik kimagasló eseménye lesz az Iparos Otthonban október 12-én rendezendő *Szerzői est*, amelynek gazdag műsora határozott irodalmi és művészeti értéket reprezentál. A megnyitó beszédet *Ferenczy* György író fogja tartani, majd *Szántó* Györgynek az egyetemes magyar irodalom Aradon élő büszkeségének „*Harman*“ című ragyogó dramolettjét mutatják be; a kitűnő *Károly* Sándor író egy novelláját olvassa fel; *Dálnoki-Nagy* Lajos költeményeiből szaval. *Ferenczy* György az ismert aradi író pedig „*A Halál asszonya*“ című klasszikus novelláját fogja felolvasni. A műsor keretében közreműködnek *Vitosné Hunyadi* Erzsébet, *Dr. Szelle* Károly, *Szegő* Nándor, *Lipovan* Octav, *Békefi* Pál.

A többi előadások sorrendje a következő:

Október 19-én. Nagyszabású kabaré előadás. *Október 26.* Gül Baba Huszka—Martos operettje. Az Iparos Otthon századik előadása. *November 9.* Kabaré előadás teljesen új műsorral. *November 16.* Házi hangverseny a férfidalkör, egyes dalkör és a zenekar közreműködésével. *November 23.* Annuska, Gárdonyi 3 felvonásos vígjátéka. *November 30.* Kabaré előadás. *December 7.* Templom egere, Fodor László vígjátéka. *December 14.* Kacagó este. *December 25.* Aranykakas, operett. *December 26.* Tartalékos férj. *December 31.* Szilveszteri revü.

Ez a gazdag program feleslegessé tesz minden kommentárt.

Az aradi magyar színház megmentésének titka: jó társulat, szimpatikus emberek az adminisztrációban és jó előadások

Dr. Luţai főpolgármester érdekes nyilatkozata az „Erdélyi Élet” részére

A színház körül még mindig teljes fejetlenség uralkodik. Elérkezett október is és ha jól a dolgok mélyére nézünk, akkor nem nehéz megállapítani azt, hogy még sehol semmi. És amikor Arad színházi közönsége teljesen tájékozatlan Rebreanu szépművészeti felügyelő felhívta a színházvezetőket, hogy október 1-ig okvetlenül kezdjék meg működésüket, mert ellenkező esetben a koncesszió érvényét veszíti.

Ebben a nagy zürzavarban felkerestük dr. Luţai Cornélét, hogy megismerjük Arad város főpolgármesterének álláspontját a színházkérdésben. Dr. Luţai az „Erdélyi Élet” részére a következő nyilatkozatot tette:

— Már az elmúlt esztendőben akartam, hogy a város ellenőrizze a színház ügymenetelét, mert tiszta képet akartam nyerni. Az volt a szándékom, hogy a város megbízottja kezelje a pénztárt és a könyvelést, mert akkor megtudom állapítani, hogy mennyiben szorul városi támogatásra a színház. A Magyar Párt azonban ezt nem akarta és így következett be az, hogy még most sem tudtam magamnak tiszta képet alkotni. A város január elsejétől vette csak át az ellenőrzést a színház felett, amikor nem volt bevétel, az elmúlt ősszel azonban milliónyi bevételek voltak, amit bizonyít az is, hogy a színházvezető 500.000 lejes privát adósságát fizette ki az egyik aradi banknál.

— Most is az az álláspontom, hogy először tisztán akarok látni és csak azután kerülhet sor a segítségre és annak módozataira. Ezért mondom azt, hogy január 1-éig ne kössön a város szerződést a színházvezetővel. Ez a három hónap azután elegendő lesz annak a megállapítására, hogy milyen mértékben kell a közönségnek a színház és milyen támogatásra szorul a város részéről.

— Ha azt látom, hogy a színház jól megy, képes magát fenntartani, sőt jövedelmező, akkor nincs szükség segítségre. Ha azt látom, hogy megfelelően látogatják és átlag naponta legalább 200 ember keresi fel az előadásokat és a színház mégis támogatásra szorul, akkor a város nem fog elzárkózni a megfelelő támogatás elől. Ha azonban arról győződöm meg, hogy 10—20 ember lézeng a nézőtéren, akkor ez annak lesz a bizonyítéka, hogy a közönség nem jár színházba, viszont néhány ember kedvéért nem lehet színház-

támogatásra költeni a közpénzt. Ha nincs közönség ne játszon a színház.

— Mondom az a szándékom, hogy tisztán lássak. Ha az elmúlt évben a Magyar Párt nem ellenezte volna azt, hogy ellenőrzést gyakoroljon a színház felett a város, akkor már ez a kérdés mind le lenne tárgyalva, mert a tavalyi próba év betekintést engedett volna nekem és most már tudnám, hogy milyen mértékig szorul támogatásra a színház.

— Ez általánosságban az álláspontom. Januárig nem köt szerződést a város, a színházért addig nem fizetne bért, a város ellenőrzi a színház ügymenetét és a három hónapi próbaidő után majd sor kerül a segítyezés kérdésére.

Meghallgattuk a város fejének álláspontját és le kell szögezzük azt, hogy sok tekintetben igaza van a polgármesternek. Egy azonban tény, a város kell hogy segítse a magyar színészetet. Hogy azután milyen formában, milyen mértékben, ez már más lapra tartozik.

Azt is hangoztatnunk kell azonban, hogy semmi szükség nincsen szinpártoló egyesületre. A színházválság nemcsak mai keletü. Színházválság volt évtizedekkel ezelőtt is, amikor Thalia papjai echos székére járták az országot és terjesztették a kultúrát. Akkor is voltak színházgyámolítók, mert bizony előfordult abban az időben is amikor még nem volt rádió, hangosfilm, hogy válságos helyzetbe jutottak, rendszerint a gazdasági helyzet következtében, ezek a vándor társulatok, amelynek soraiban gyakran ott találtuk a magyar színjátszás legnagyobb büszkeségeit. És akkor nem 2–3000 embert toboroztak össze, hanem előállott 10–12 mecenáns, és áldozatot hozva a kultúraért nagyobb összeget adtak a nemes célra. Ezek a mecenánsok ma már nem léteznek. Ilyen formában ahogy most akarják a „szinpártolást” megvalósítani, nem sok remény van arra, hogy eredményt is fognak elérni.

Egyetlen ember aki a helyzetet meg tudná oldani, Szendrey Mihály, aki régi szakember, évtizedes tapasztalatai alatt meg kellett tanulja, hogy csak egy úton juthat révbe a színház hajója: *jó előadásokat kell produkálni.*

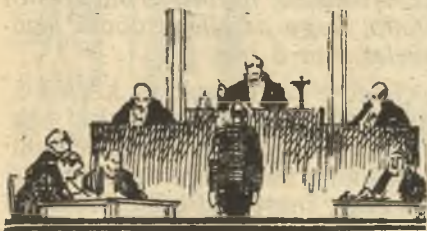
Jó társulat kell, szimpatikus embereket kell az adminisztratív munkák elvégzésénél maga köré csoportosítson az igazgató. És ha ezek megvannak, akkor meg lesz a jó előadás és meg lesz mentve az aradi magyar színészet. Kell, hogy támogassa a város a színházat, de Szendreynek nem szabad csak erre a támogatásra támaszkodnia. Ki kell érdemelni azt, hogy a város és a közönség áldozatokat hozzon. Ezt pedig csak egy módon érdemelheti ki: jó társulattal produkáljon. nívós előadásokat

Rosszul mennek az üzletek,

nem panaszkodni kell, hanem hirdetni, mert csak így remélhet több vevőt és megrendelőt. Az „Erdélyi Élet” szenzációs számainak olyan a tartalma, hogy mindenki megőrzi az újságot s így hónapokon keresztül olvassa a bennelevő hirdetéseket.

Beszélgetés Kökényessy Viktorral, akit teljesen tönkretett a Schleiszner-ügy

A rablógyilkossággal vádolt volt főhadnagy kénytelen volt elköltözni Aradról — Családjával Temesváron nyomorog — Még az irásszakértő honoráriumát is ő kellet fizesse — Egy súlyos vád szomorú következményei

Rége nem látott arcot pillantottam meg a napokban az uccán. Kökényessy Viktor volt főhadnaggal hozott össze a véletlen. Mint emlékezetes az elmúlt esztendőben hónapokon keresztül ült ez az ember az aradi ügyészség fogházában. A legször-

nyűbb váddal terhelve állott a vizsgálóbíró előtt: rablógyilkossággal vádolták. Heteken keresztül szenvedett ártatlanul Kökényessy, akit azzal vádoltak, hogy ő gyilkolta meg és rabolta ki Aradon Schleiszner Amália zongoratanárnót. Nagy port vert fel annak idején ez a nagyszabású bűnügy, amely azonban napról-napra összezsugorodott, míg végül csak egy névtelen levél maradt a vád egyetlen döntő bizonyítéka, amiről azt állították, hogy Kökényessy írta és azzal tévutra akarta vezetni a nyomozást. A névtelen levelet leküldötték Bucurestibe, ahol a hivatalos szakértők felülvizsgálták és megállapították, hogy a döntő bizonyítékként kezelt levél nem Kökényessy kezeirása, azt semmi körülmények között sem írhatta a rablógyilkossággal vádolt volt főhadnagy.

A fogházigazgató szobájában találkoztam akkor Kökényessyvel, aki épen feleségével beszélgetett és én voltam az első, aki akkor a szabadulását jelentő hirt a bucurestii szakértő véleményéről tudomására hoztam. A sokat szenvedett ember a hír hallattára sirva fakadt és hosszasan zokogott.

Minden bizonyíték ezzel megdőlt ellene és mégis még hosszabb ideig fogságban maradt, mert a bucurestii hivatalos értesítés egyre késétt. Sokáig tartott, amíg a bürokrácia labirintásában az értesítés megérkezett Aradra.

Végre kiszabadult Kökényessy. Azóta nem találkoztam vele. Most véletlenül ismét összekerültem a sokat szenvedett emberrel, aki még mindig hatása alatt áll a mult szomorú eseményeinek és nem bír szabadulni annak emlékeitől. Bús-komor lett azóta és idegei teljesen felmondották a szolgálatot. Existenciáját teljesen kettétörték. Foglalkozását Aradon abba kellett hagynia. Új elhelyezkedést nem talált, kénytelen volt Temesvárra költözni. Ott próbált magának új elhelyezkedést biztosítani. Hónapokig tartó nélkülözések után ott próbált szerencsét, de Temesváron is csak a legnagyobb küzkdések árán tudja a mindennapi száraz kenyeret biztosítani családjának.

Ez a sok szenvedés azonban úgy látszik nem volt elegendő.

Egy szép napon felszólították Kökényessyt, hogy a bucurestii írásszakértő honoráriumát fizesse meg.

Nem volt elegendő, hogy hónapokon keresztül vizsgálati fogságban szenvedett, a legszörnyűbb bűnnel: rablógyilkossággal vádolták, elvesztette kenyerét, existenciáját, lelkileg és testileg teljesen összetörte, egy beteg roncsá tette a sok szenvedés, még ráadásul 4000 lejt kellett fizetnie a bucuresti-i írásszakértőnek, aki megállapította, hogy az ellene döntő bizonyítéknak felhozott névtelen levelet nem ő írta.

... és Kökényessy — aki most szőnyegekkel kereskedik, szőnyeg-ügynök Temesváron és alkalmi üzletekkel alig tud annyit megkeresni, hogy egyik napról a másikra tengődjön — kénytelen volt fizetni. Családja szájától vonja meg a falatot, hogy a 4000 lejt kifizethesse, mert addig Bucurestiből nem küldötték le a hivatalos, eredeti szakértői véleményt.

— Fogalma nincsen önnek szerkesztő ur — mondotta — hogy mennyit szenvedtem azóta. A fogság alatt beteg lettem, idegileg teljesen összeroppantam és amikor végre kiszabadultam nem volt maradásom Aradon. Hiába próbáltam elhelyezkedni, nem sikerült. Ha sógorom nem támogatót volna és nem küldött volna időnként ennivalót faluról, akkor éhenhaltam volna. Nem leltem helyemet, nem tudtam foglalkozásomat folytatni, egy lejt képtelen voltam keresni. Erre nem volt más mit tennem, átköltöztem Temesvárra. Azt gondoltam, hogy ott az idegen nagyobb városban talán mégis sikerül nekem valamit csinálni. És ma is a legnagyobb nehézségekkel küzdök és örülök, ha a mindennapi ebédünket megtudom keresni.

... ha szenvedéseiről beszél lehajtja a fejét és potyognak a könnyei. Az ártatlanul rablógyilkossággal vádolt Kökényessy sir. Siratja derékba tört életét, a fogházban hagyott egészségét, régi kedélyét, elvesztett existenciáját. F. Gy.

Egy lapra fizessen

elő, de az az egy —

jó legyen!!

Elhalasztották a fináncgárda felállítását Károly király határozott kívánságára

Néhány héttel ezelőtt beszámolt az „Erdélyi Élet“ arról a tülekedésről, ami országszerte megindult a felállítandó fináncgárda állásai körül. Valóságos közelharcot folytattak a kitünően dotált állások elnyerése érdekében a pályázók ezrei, kik minden elképzelhető protekciót és összeköttetést megmozgattak. Augusztus 15-én járt le a pályázatok benyújtásának határideje és 33.000 kérvény érkezett be a pénzügyminisztérium-

hoz. Augusztus végén összeült Florescu tábornok elnöklete alatt a bizottság, amelyik a kinevezések felett lett volna hivatalosan döntenie, közben azonban váratlan fordulat következett be: a bizottság anélkül, hogy döntött volna, felfüggesztette tanácskozásait. Akkor azt mondták, hogy a végleges döntés csak Popoviciu pénzügyminiszter hazaérkezése után fog megtörténni.

Illetékes helyről nyert értesüléseink szerint a fináncgárda felállításának ügye most végkép lekerült a napirendről. Ófelsége Károly király egyenes kívánságára ugyanis a fináncgárda felállítását bizonytalan időre elhalasztották, mert ez olyan újabb anyagi megterhelést jelentett volna az államháztartásnak, hogy ezt a mai nehéz viszonyok között nem lehetett volna elviselni.

Több mint száznyolcvanmillió lej adót fizettek eddig ebben az évben Aradmegyében

A kivetett adóknak több mint hatvan százaléka befolyt.

A pénzügyminisztériumból napról-napra érkeznek a legszigorubb utasítások, hogy a pénzügyi hatóságok kötelesek mindent elkövetni a kivetett adók irgalmatlan behajtása érdekében. Napról-napra csavarznak egyet az adópréson és a pénzügyminiszter szigorú rendeletei következtében az alantas pénzügyi hatóságok kénytelenek irgalmatlanul bevasalni a künn levő adókat, mert ellenkező esetben őket vonja

felelőségre fegyelmi úton a pénzügyminiszter. Bucurestiben nincsenek figyelemmel arra, hogy a nehéz gazdasági helyzet következtében teljesen elszegényedett az ország, a gabona árának katasztrófális esése következtében a parasztnak nincs pénze: Bucurestiben kell a pénz és ha az adófizetők ezrei tönkremennek, az nem számít; ha a parasztnak kénytelenek elkótyavetyélni egész estendei verejtékes munkájuk eredményét, azzal nem törődnek,

csak mennél több adó folyon be az állampénztárba. Egymást érik a végrehajtások, licitációk és az államkasszába dül a pénz.

Érdeklődtünk *Taranu* Victor pénzügyi vezérfelügyelőnél, hogy milyen eredményt értek el eddig Arad megyében az adók behajtása körül? A válasz megdöbbenítő: *a gazdasági válságtól agyonnyomorított arad megyei adófizetők több mint 180 millió lej adót fizettek ebben az évben eddig be az államkasszába. Taranu vezérfelügyelő információi szerint az Arad megyére kirótt 305 millió lej adónak eddig több mint hatvan százaléka befolyt. Vajjon hány adófizető ment a kiméretlen adóbehajtások következtében tönkre? Vajjon hány szerencsétlen állampolgárnak vitték el a feje alól utolsó vánkosát? Erről nem készített kimutatást a pénzügyigazgatóság. Ez nem érdekli a miniszteriumot, Bucurestiben csak arra kíváncsiak, hogy mennyit inkasszáltak az adóhivatalok, hogy azután milyen körülmények között történtek ezek a behajtások, az nem tartozik reájuk.* *Caliban.*

Dr. Rohan Demeter, a Palcu féle sokmilliós csődtömeg gondnokának elmozdítása a Semmitőszék előtt

Október 19-én lesz a tárgyalás Bucurestiben

A elmúlt évben részletesen beszámolt arról az Erdélyi Élet, hogy a Palcu Lázár féle csődtömeg hitelezői beadvánnyal fordultak az aradi törvényszékhez és kérték a csődtömeggondnok *dr. Rohan Demeter* elmozdítását. A hitelezők megbizottja *dr. Sarkady* nagyváradai ügyvéd a vizsgálélek egész sorozatával vádolta *dr. Rohan Demeter*t, aki ellen a bűnvádi feljelentést is megtette a hitelezők nevében. Az aradi törvényszék helyt adott *dr. Sarkadi* kérelmének és elmozdította tisztségéből *dr. Rohan Demeter*t és csődtömeggondnoknak *dr. Hoffmann Lajos* aradi ügyvédet rendelte ki. Az aradi törvényszék határozata ellen *dr. Rohan Demeter* a táblához felebbezett és miként köztudomásu a tábla helyt adott a fellebbezésnek és megsemmisítve az aradi törvényszék határozatát visszahelyezte a csődtömeggondnoki tisztségbe az elmozdított világi ügyvédet.

A feltűnést keltő táblai ítélet ellen a Legfelsőbb Semmitőszékhez felebbeztek Palcu Lázár hitelezői. Most érkezett meg Aradra a bucaresti értesítés, hogy a Casatia október 19-ére tűzte ki ennek a tárgyalását és akkor döntenek végső fokon, hogy ki lesz a sokmilliós Palcu féle csődtömeg gondnoka.

Én már boldog vagyok,

az „Erdélyi Élet“ hirdetései révén fellendült az üzletem. A kereskedők és iparosok tömege hálásan ismeri el, hogy mennyi új vevőt s mennyire megnagyobbodott üzletkört köszönhet az „Erdélyi Élet“-nek.

Önnek elviszi a holmiját a végrehajtó és még Ön sir?

A pénzügyminiszter ur nemrég a legnagyobb kiméletre intette a végrehajtókat az adóbehajtásoknál. Ennek nagyon megörültünk, mert hát annyi mindenféle kiméletlenségnek van kitéve az ember életben, ugyebár, hogy igazán ráfér egy kis kimélet.

De aztán mi történt? Az történt, hogy a mult héten több végrehajtót pénzbüntetéssel sujtottak, mert nem jártak el elég erélyesen az adóalanyokkal szemben.

Most itt állnak kérem ezek a szerencsétlen adóvégrehajtók és nem tudják, hogy mit csináljanak. Ha elviszik az adózó holmiját, megbüntetik őket, mert nem voltak kiméletesek. Ha pedig nem viszik el, megbüntetik őket, mert nem voltak erélyesek.

Hát nem rettenetes ez? Nem elég, hogy az embernek összefacsarodik a szive a saját baja miatt, amikor a végrehajtók elviszik az utolsó ingét, még külön meg kell siratni a szegény végrehajtókat is.

Kedves jó pénzügyminiszter ur, ez nem igazság! Az erélytelen adóvégrehajtókat ám büntesse meg: ez renben van. De a kiméletlen végrehajtókat ne tessék bántani.

Mert megszakad a szivünk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lázasan folynak az előkészületek az »Erdélyi Élet« karácsonyára

Három hónap választ el bennünket karácsonytól, az „Erdélyi Élet“ szerkesztősége azonban máris megtette a szükséges előkészületeket, hogy lapunk multjához és tradíciójához minden

tekintetben méltó karácsonyi számmal lépünk a nyilvánosság elé. Huszadik esztendeje annak, hogy az „Erdélyi Élet“ kötelességét teljesítve folytatja közérdekű munkásságát és minden igyekezetünk oda irányult, hogy a legjobb, legmagyarabb, a legérdekesebb és a legmegbízhatóbb romániai magyarnyelvű riportlapot adjuk olvasóink kezibe. Az „Erdélyi Élet“ idei karácsonyi száma azonban minden várakozást felül fog mulni és az erdélyi magyar újságírás szenzációja lesz. A legkiválóbb magyar írók és újságírók cikkei fogják változtatossá és érdekessé tenni lapunk ünnepi számát. Rá akarunk szolgálni előfizetőink és széleskörű olvasótáborunk bizalmára, s hosszú ideig felejthetetlené tesszük előttük az „Erdélyi Élet“ karácsonyát.

Eredeti hollywoodi cikkek és fényképek az »Erdélyi Élet« hasábjain

Az *Erdélyi Élet* szerkesztősége mindig elkövetett mindent, hogy olvasóközönségünk nagy táborának kezébe eleven, érdekes és változatos lapot adjon. Néhány hónappal ezelőtt több újítást vezettünk be, új formátumban jelentettük meg lapunkat, finom simított papíron és érdekesnél érdekesebb eredeti tudósításainkat és cikkeinket, amelyeket a legkiválóbb erdélyi magyar írók és újságírók írnak, állandóan ötletes illusztrációkkal tarkítjuk. Külön szenzáció Károlyi Mihálynak az a cikksorozata, aminek közlését Romániában egyedül az Erdélyi Élet szerezte meg. Azonban még itt sem állunk meg. Örömmel jelenthetjük olvasóközönségünknek, hogy a legnagyobb anyagi áldozatok árán sikerült megállapodást kötünk az amerikai Paramount Publix Corporationnal, a világ egyik legnagyobb filmsajtóügynökségével és ezen összeköttetésünk révén állandóan a legérdekesebb, eredeti cikkeket fogjuk közölni a filmvilágának életéről és Hollywood szenzációiról. Ezeket a cikkeket, amelyeket a világ leghiresebb szakírói és újságírói írnak, kizárólag joggal kötöttük le és Romániában csakis az „Erdélyi Élet“ hasábjain fogunk napvilágot látni. A mai számunkban Wiethake-Müller Gertrud-nak, az ismert amerikai írónőnek érdekes cikkét közöljük, mint új filmsorozatunk első szenzációját.

Nagyarányu átcsoportosítások és új ügyosztályok az aradi vármegyeházán

Az új közigazgatási törvény és a megszavazott új vármegyei szabályrendelet következtében a vármegyei közigazgatásnál is lényeges változások váltak szükségessé. A prefekturán a hivatalokat teljesen átcsoportosítják és új ügykezelést vezetnek be. Ezek az intézkedések október 15-én lépnek életbe, amikor visszatér szabadságáról Lázár Gusztáv a vármegyei bizottság elnöke.

Az új rend következtében a prefekturán gazdasági ügyosztályt állítanak fel, amelynek hatáskörébe fog tartozni a beruházások előkészítése, a vármegyei vagyonkezelés, a vármegyei tulajdonát képező közüzemek és vállalatok irányítása és a leltárnyilvántartása. Ennek az ügyosztálynak élére *Dr. Gh. Moise* volt vármegyei jegyző kerül, mint szolgálati főnök.

Átszervezik a műszaki ügyek intézését is. Eddig ugyanis a vármegye műszaki ügyeinek intézését az állami mérnöki hivatal látta el, most azonban felállítják a vármegyei műszaki ügyosztályt, melynek vezetője Filip jelenlegi városi mérnök lesz.

Január 1-ével pedig járási számvevőségeket létesítenek.

Az új ügyrend következtében a tisztviselők átcsoportosítása is szükségessé vált, ami szintén október 15-én fog megtörténni.

Sulyos panaszok a Dacia menetjegyiroda ellen

Hogyan emelkedik a 30 lejes kiállítási igazolvány ára 150 lejre?

Vettük a következő levelet:

Mélyen tisztelt Főszerkesztő ur: Mint az Erdélyi Élet hűséges olvasója azon kérelemmel fordulok önhöz, hogy alábbi panaszomnak b. lapjában helyt adni sziveskedjen:

Köztudomású, hogy szeptember 27-től október 6-ig Budafokon kiállítást rendeznek amelynek következtében a Magyar Államvasutak 50 százalékos kedvezményt adtak. Az igazolványok kiadása körül a nagyváradi Dacia bank menetjegyirodájának aradi fiokja kizárólagossági joggal akarta uralni az aradi piacot, de az aradi menetjegyirodák feljelentése következtében kénytelen volt igazolványokkal ellátni a többi irodákat is. A Dacia aradi fiokja a budafoki kiállítás igazolványait 150 lejért árulta és ugyanakkor a többi aradi irodák ugyanazt az igazolványt 30 lejéi árulták. Később azonban ezek az irodák is kénytelenek voltak 150 lejért adni az igazolványt, mert a Dacia kényszerítette erre őket. A többi aradi irodák erre feljelentéssel fordultak a magyar kereskedelmi miniszteriumhoz, a budafoki kiállítás vezetőségéhez és a magyar idegenforgalmi irodához és tudomásukra hozták mindazt ami Aradon történt rámutatva arra, hogy ezzel a Dacia menetjegyiroda és fiokjai a legkevésbé sem szolgálják a magyar idegenforgalom ügyét. Tisztelttel kérdem Szerkesztő ur megengedhető e ez az árdrágítás?

(Aláírás)

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.

Telefon 532. Telefon 532.

Legmodernebb műtőfelszerelés.

Röntgen, Quarz. — Diathermia.

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINCSEK - AKKOR VEGYEN!

The advertisement features a central illustration of a beer bottle with a label that reads 'BIERE' and 'ARAD'. To the left of the bottle is a large loaf of bread, and above it is a smaller loaf. The background shows a simple house with a chimney. The text is arranged around the illustration, with 'MINDEN HÁZNÁL LEGYEN' at the top and 'HA NINCSEK - AKKOR VEGYEN!' at the bottom. The entire advertisement is framed by decorative borders at the top and bottom.

Nem reklám,
hanem valóság,
hogy női és leány-
ka-felöltők leg-
olcsóbban :-:

PLESZ

központi ruhaáruházá-
ban szerezhethők be,
a színház hátsó bejáratával szemben. :-: Óriási választék, szolid
és olcsó árak. :-: Kereskedők részletcsoportjának tagja. —o—

A „Dacia” és „Központi” kávéház étterem

Arad előkelő közönségének találkozó helyei!

Erika

IDEAL, UNDERWOOD

B és Kőrösi központtal University of Applied Sciences

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. Nagy javító műhely! I-a ga-
rantált friss angol írógépszalagok.
Irodafelszerelések. Izléses nyom-
tatványok. :-: Dombornyomda és
bélyegzők. Állandó gyors és gép-
írási tanfolyam.

Császár, Arad, Strada
Alexandri No. 5.
Telefon 393.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöltetnek. Szenzációs
nagyraktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

A volt **Éles Ármin-féle**
helyiségben a mai igényeknek
megfelelő

**!! fűszer- és csemege-
üzletet
nyitottam. !**

Uj vállalatomhoz a t. közönség b. párt-
fogását kérem. Teljes tisztelettel

Éles Lily.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszerár

Arad legkelleme-
sebb szórakozó-
helye a

Városi Kávéház!

50%-kal mérsékelt C. F. R. körutazási jegyeket a belföld összes vonalaira egész éven át kiad a **Wagons-Lits Cook** utazási világvállalat menetjegyirodája Aradon, Minorita templommal szemben, az Octogonban. — TELEFON 6—57. Bármely relációt azonnal összeállítunk és kézbeadunk.

Butor részletre készpénz árban kedvező feltételekkel Garai

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10.

TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

==== Részletre készpénz áron vásárolhat! ====

Mielőtt az őszi divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel

GOLDSTEIN LAJOS divatáruházát,

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) No. 2, ahol női és férfi divatszükségeit legolcsóbban beszerezheti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Muzsai József

ARAD, színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

Szines fényképek, pastell-, aquarell- és olaj kivitelben. Portré, gyermek és interieur felvételek a nap bármely szakában, vasárnap is

Feszler Róbert fotóművészeti szalonjában. Esti pillanatfelvételek Nitrachrom reflektorok mellett. A Consum részletcsoport tagja. Tekintse meg a kirakatokat.

Arad, Bul. Reg. Maria 20. Szabó Albert üvegházában.

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevászón, zefir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. Reg. Maria 18.

**Egészen
röviden :**

AZ

ERDÉLYI ÉLET

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**a legjobb,
a legrégebb,
a legmagyarabb,
a legérdekesebb,
a legmegbízhatóbb**

**romániai magyar-
nyelvű riportlap!
Olvassa és terjessze!**